

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**«ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ З ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЮ ПРАКТИКОЮ»**

Спеціальність: **221 «Стоматологія»**
Освітньо-професійна програма: **Стоматологія**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 29**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **4**
Семестр(и): **VII (осінній), VIII (весняний)**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2027-2028**

Обсяг: **4 кредити ECTS (120 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **іспит**
Пререквізити: **анатомія та морфологія, патологічна анатомія, променева діагностика, хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія**

Кафедра/підрозділ: **кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії**, пр. Перемоги, 51, 6 поверх

Керівник освітнього компонента: **проф. Григоров Сергій Миколайович**,
email: sm.hryhorov@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=309>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Хірургічна стоматологія вивчає методи обстеження пацієнтів, діагностики хірургічних стоматологічних захворювань, їх лікування та профілактику в клініці хірургічної стоматології.

МЕТА КУРСУ: студенти навчатися проводити обстеження, діагностику та лікування пацієнтів з хірургічною патологією тканин щелепно-лицевої ділянки (ЩЛД).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- набуття та вдосконалення практичних навичок з лікування пацієнтів з хірургічною патологією тканин щелепно-лицевої ділянки за існуючими алгоритмами та стандартними схемами;
- планування обстеження пацієнта з захворюваннями органів щелепно-лицевої ділянки;
- вміння демонструвати основні методи обстеження пацієнта в клініці хірургічної стоматології;
- спроможність визначати остаточний клінічний діагноз шляхом аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження;
- спроможність проводити диференційну діагностику захворювань органів щелепно-лицевої ділянки;
- формування професійних вмінь та навиків для прийняття самостійних рішень у виборі методів лікування на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу в клініці хірургічної стоматології;
- вміння виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань у клініці хірургічної стоматології;
- вміння заповнювати основну медичну документацію стоматологічного прийому;
- вміння проводити профілактику стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань;
- знати клініку основних невідкладних станів і алгоритм надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми.
- формування володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації в клініці хірургічної стоматології;
- поглиблення знань щодо здорового способу життя, прийомів саморегуляції та самоконтролю.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (10 год.):

1. Предмет та завдання щелепно-лицевої хірургії надзвичайних ситуацій. Загальна військово-медична доктрина. Ранева балістика, клінічний перебіг сучасної вогнепальної рани, загальні діагностичні ознаки вогнепальних поранень лица. Пошкодження м'яких тканин обличчя, первинна хірургічна обробка ран, види швів. Особливості перебігу та обробки ран м'яких тканин обличчя, допомога на етапах евакуації та в екстремальних умовах. Термічні та променеві пошкодження обличчя. Особливості питань профілактики коронавірусної інфекції.
2. Пошкодження кісток лицевого черепу мирного та бойового часу: клініка, діагностика, лікування, сучасні принципи обробки кісткової рани. Допомога в екстремальних умовах та на етапах медичної евакуації.
3. Ранні та пізні ускладнення пошкоджень ЩЛД: класифікація, клініка, діагностика, профілактика, лікування.
4. Кісти м'яких тканин обличчя та шиї: дермоїдна, епідермоїдна, серединна, бокова кісти (нориці) шиї, привушні кісти та норичі. Кісти щелеп різної етіології: радікулярна, фолікулярна, парадентальна, та інші. Класифікація, патогенез, патанатомія, клініка, диф.діагностика. методи хірургічного лікування
5. Пухлиноподібні захворювання ЩЛД: класифікації, клінічна картина, диф. діагностика, принципи та методи лікування. Одонтогенні пухлини утворення: амелобластома, одонтома. Доброякісні неодонтогенні новоутворення щелеп: остеобластокластома, хондрома, остеома, холестеотома. Класифікація, походження, патолого-анатомічна картина, клініка, диф. діагностика, принципи та методи лікування. Одонтогенні пухлиноподібні утворення. Епуліді: класифікація, патанатомія, клініка, діагностика, методи лікування.

Перелік тем практичних занять (70 год.):

1. Предмет та завдання військової щелепно-лицевої хірургії (ВЩЛХ). Організація хірургічної стоматологічної допомоги ЩЛ пораненим та постраждалим в Українській армії та на військово-морському флоті в умовах війни та в мирний час. Організація хірургічної стоматологічної допомоги постраждалим в екстремальних умовах. Загальна характеристика, клініка, перебіг, діагностика, лікування вогнепальних поранень лица та шиї.
2. Невогнепальні та бойові пошкодження м'яких тканин лица та органів порожнини рота. Класифікація, особливості перебігу ранового процесу. Види хірургічної обробки ран, види швів. Надання першої допомоги пораненим і постраждалим та їх лікування на етапах медичної евакуації та в екстремальних умовах.
3. Комбіновані та поєднанні ушкодження ЩЛД. Класифікація, клініка, діагностика, лікування на етапах медичної евакуації. Поєднані ушкодження щелеп кісток обличчя та головного мозку. Сліпі поранення ЩЛД. Особливості течії та хірургічної обробки сліпих поранень. Показання та протипоказання до видалення чужорідного тіла, хірургічні доступи.
4. Невогнепальні та бойові пошкодження нижньої щелепи. Класифікація переломів, клініка, діагностика, тимчасова (транспортна) та постійна (лікувальна) імобілізація уламків щелеп. Лікування поранених та постраждалих на етапах медичної евакуації.
5. Невогнепальні та бойові пошкодження верхньої щелепи. Класифікація, клініка, діагностика переломів верхньої щелепи. Лікування поранених та ушкоджених на етапах медичної евакуації та в екстремальних умовах. Невогнепальні та бойові травми з ушкодженням кісток носа, виличної кістки та дуги: класифікація, клініка, діагностика, надання першої допомоги та лікування поранених та постраждалих

6. Опіки, відмороження, електроушкодження обличчя: класифікація, клініка, діагностика, лікування. Ранні та пізні ускладнення травматичних пошкоджень та бойових поранень тканин обличчя, органів порожнини рота, щелеп та кісток лицевого скелету. Класифікація, клініка, діагностика, лікування на етапах медичної евакуації, профілактика та догляд за ЩЛ пораненими та харчування на етапах медичної евакуації. Комісування хворих та пораних у ЩЛ ділянку.
7. Класифікація новоутворень щелепно-лицевої ділянки. Доброякісні новоутворення м'яких тканин лица та органів порожнини рота: папілома, фіброма, липома, нейрофіброма, нейрофіброматоз. Судинні новоутворення м'яких тканин лица та органів порожнини рота. Класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікування.
8. Кісти щелеп. Класифікація, патогенез, патанатомія, симптоматологія, диференційна діагностика, хірургічні методи лікування, техніка операцій, результати. Особливості перебігу та лікування кіст верхньої щелепи, що проросли в гайморову порожнину. Методи стимуляції остеогенезу в післяопераційному періоді.
9. Одонтогенні пухлини щелеп: амелобластома, одонтома, одонтогенна фіброма. Класифікація, патогенез, патанатомія, клініка, диференційна діагностика, методи лікування.
10. Доброякісні неодонтогенні новоутворення щелеп: фіброма, хондрома, холестеатома, ангиома, остеобластокластома, остеома, епуліди. Класифікація, патогенез, патанатомія, клініка, диференційна діагностика, методи лікування.
11. Остеодістрофія та дисплазія щелеп та кісток лица, еозінофільна гранульома. Класифікація, патогенез, патанатомія, клініка, диференційна діагностика, лікування.
12. Доброякісні пухлини слинних залоз. Класифікація, патанатомія, клініка, диференційна діагностика, хірургічне лікування. Ретенційні кісти великих та малих слинних залоз. Бранхіогенні, дермоїдні кісти лица й шиї, атероми. Клініка, диференційна діагностика, методи лікування.

Перелік тем самостійної роботи студента (40 год.)

1. Надання невідкладної медичної допомоги при травматичному, больовому шоці на етапах лікування.
2. Надання невідкладної медичної допомоги при ушкодженнях судин обличчя, шиї на етапах лікування. Надання невідкладної медичної допомоги при різних видах асфіксії.
3. Сучасні методи лікування синдрому тривалого здавлення тканин обличчя (екстракорпоральна гемосорбція, плазмофорез та ін.), неврологічних змін після травми.
4. Хірургічні методи обробки ран м'яких тканин ЩЛД, види швів.
5. Сучасні методи діагностики пошкоджень тканин обличчя. Досягнення вітчизняних вчених, співробітників кафедри при пошкодженні нижньої та верхньої щелеп.
6. Онкогенез. Сучасні погляди на біологічні засади онкогенезу. Система імунітету при пухлинах ітапухлиноподібних процесах ЩЛД.
7. Біологічні принципи лікування доброякісних та злоякісних пухлин. ЩЛД.
8. Методи обстеження хворих з пухлинними та пухлиноподібними процесами ЩЛД. Біопсія
9. Диференційна діагностика доброякісних і злоякісних пухлин ЩЛД. Диференційна діагностика кіст м'яких тканин ЩЛД.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів, метод стандартизованого пацієнта

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до іспиту є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за іспит становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + іспит$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Щелепно-лицева хірургія: підручник / О.О. Тимофєєв. — 3-є видання, ВСВ «Медицина», 2022, 792 с.
2. Стоматологія: у 2 книгах. — Книга 2: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / М.М. Рожко, І.І. Кириленко, О.Г. Денисенко та ін.; за ред. М.М. Рожка. — 2-е видання, ВСВ «Медицина», 2018, 992 с.
3. Основи технології операцій у хірургічній стоматології та щелепно -лицевої хірургії. / Г.П. Рузін, М.П. Бурих, Е.Н. Вакуленко // - Вінниця: Нова книга, 2016 - 408 с.
4. Алгоритм заповнення обліково-медичної документації амбулаторного (стаціонарного) пацієнта в клініці хірургічної стоматології : навч. посіб. для студентів вищ. мед. навч. закладів / С. М. Григоров, Л. П. Рекова ; Міністерство охорони здоров'я України, Харківський національний медичний університет. – Харків : ХНМУ, 2021. – 112 с.
5. Крок-2. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія : тестові завдання для практичних занять студентів на 3–5-х курсах та для їх підготовки до інтегрованого ліцензійного іспиту на 5-му курсі / упоряд.: С. М. Григоров, А. О. Григорова, Л. П. Рекова [та ін.]. – Харків : ХНМУ, 2019. – 192 с.
6. Oral and Maxillofacial Surgery. Pt. 1 / ed. V. Malanchuk. - 2nd ed., updated. - Vinnytsya : Nova Knyha Publ. - 440 p.- 2018.
7. Oral and Maxillofacial Surgery. Pt. 2 / ed. V. Malanchuk. - 2nd ed., updated. - Vinnytsya : Nova Knyha Publ. - 296 p. – 2018.

Зав. кафедри хірургічної стоматології
та щелепно-лицевої хірургії
д.мед.н., професор

Сергій ГРИГОРОВ